

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

5

SIRA SAYISI: 652

Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekili
Kayseri Milletvekili Mustafa Elitaş ve Kırıkkale
Milletvekili Ramazan Can ve 33 Milletvekilinin;
Engelliler Hakkında Kanunda Değişiklik
Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ile Bayındırlık,
İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporu
(2/2374)

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 2/2374 Esas Numaralı Teklifin	
- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı	4
- Genel Gerekçesi	5
- Madde Gerekçeleri	5
• Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporu	6
• Muhalefet Şerhleri	9
• Teklif Metni	15
• Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonunun	
Kabul Ettiği Metin	15

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Engelliler Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini arz ederiz.

<i>Mustafa Elitaş</i>	<i>Ramazan Can</i>	<i>Muhyettin Aksak</i>
Kayseri	Kırıkkale	Erzurum
<i>Ertuğrul Soysal</i>	<i>Recep Özel</i>	<i>Osman Aşkın Bak</i>
Yozgat	Isparta	İstanbul
<i>Osman Boyraz</i>	<i>Şirin Ünal</i>	<i>Mehmet Doğan Kubat</i>
İstanbul	İstanbul	İstanbul
<i>İsmet Uçma</i>	<i>Osman Kahveci</i>	<i>Hacı Bayram Türkoğlu</i>
İstanbul	Karabük	Hatay
<i>Mehmet Öntürk</i>	<i>Fatih Şahin</i>	<i>Türkân Dağoğlu</i>
Hatay	Ankara	İstanbul
<i>İdris Şahin</i>	<i>Nurdan Şanlı</i>	<i>Ülker Güzel</i>
Çankırı	Ankara	Ankara
<i>Fatih Han Ünal</i>	<i>Cem Zorlu</i>	<i>Ali Ercoşkun</i>
Ordu	Konya	Bolu
<i>Uğur Aydemir</i>	<i>Abdulkerim Gök</i>	<i>Nebi Bozkurt</i>
Manisa	Şanlıurfa	Mersin
<i>M. Kerim Yıldız</i>	<i>Temel Coşkun</i>	<i>Hilmi Bilgin</i>
Ağrı	Yalova	Sivas
<i>Hakan Çavuşoğlu</i>	<i>Ali İhsan Yavuz</i>	<i>Yusuf Başer</i>
Bursa	Sakarya	Yozgat
<i>Bilal Uçar</i>	<i>Erol Kaya</i>	<i>Vural Kavuncu</i>
Denizli	İstanbul	Kütahya
<i>Nusret Bayraktar</i>	<i>Tülay Kaynarca</i>	
Rize	İstanbul	

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/2374)	
ESAS	Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu
TALİ	İçişleri Komisyonu Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu

GENEL GEREKÇE

5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanunun geçici 3 üncü maddesinin üçüncü fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen fıkralarda ilgili fıkranın yürürlük tarihinden sonra üretilen servis ve turizm taşımacılığı yapanlar dışında şehir içi yolcu taşıma hizmeti yapan araçlardan erişilebilir olmayanlara yolcu taşıma hizmeti için yetki belgesi, izin veya ruhsat verilmemesi, şehirlerarası yolcu taşıma hizmeti yapan araçlar ile şehir içi servis ve turizm taşımacılığı hizmeti veren araçların erişilebilir hale getirilmesi için usul ve esasların yönetmelikle düzenlenmesi amaçlanmakta, aynı maddenin ikinci fıkrasında yer alan karayolu ile turizm taşımacılığı yapan veya şehirlerarası toplu taşıma hizmeti veren gerçek ve tüzel kişilerin, engelli bireylerin erişilebilir toplu taşıma hizmeti sağlamasına ilişkin ve üçüncü fıkrasında yer alan servis taşımacılığı yapan gerçek ve tüzel kişilerin, engelli personel veya öğrenciye talep hâlinde erişilebilir taşıma hizmetini sağlama yükümlülüğüne ilişkin yaptırım düzenlenerek bu maddenin uygulanmasını sağlamak ve erişim hakkını güçlendirmek için idari para cezası düzenlenmesi amaçlanmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanunun geçici 3 üncü maddesinin üçüncü fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen fıkralar ile yürürlük tarihinden sonra üretilen servis ve turizm taşımacılığı yapanlar dışında şehir içi yolcu taşıma hizmeti yapan araçlardan erişilebilir olmayanlara yolcu taşıma hizmeti için yetki belgesi, izin veya ruhsat verilmemesi, şehirlerarası yolcu taşıma hizmeti yapan araçlar ile şehir içi servis ve turizm taşımacılığı hizmeti veren araçların erişilebilir hale getirilmesi için usul ve esasların yönetmelikle düzenlenmesi amaçlanmaktadır.

Geçici 3 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan karayolu ile turizm taşımacılığı yapan veya şehirlerarası toplu taşıma hizmeti veren gerçek ve tüzel kişilerin, engelli bireylerin erişilebilir toplu taşıma hizmeti sağlanmasına ilişkin talebini azami yetmiş iki saat içinde karşılamak yükümlülüğüne ve üçüncü fıkrasında yer alan servis taşımacılığı yapan gerçek ve tüzel kişilerin, engelli personel veya öğrenciye talep hâlinde erişilebilir taşıma hizmetini sağlama yükümlülüğüne ilişkin herhangi bir cezai yaptırım bulunmamaktadır. Bu durum Kanun maddesinin uygulanmasını olumsuz etkilemekte ve kişilerin erişim hakkını engellemektedir. Bu maddenin uygulanmasını sağlamak ve erişim hakkını güçlendirmek için idari para cezası kapsamı içine alınması amaçlanmaktadır.

Madde 2- Yürürlük maddesidir.

Madde 3- Yürütme maddesidir.

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve

Turizm Komisyonu

Esas No: 2/2374

7/11/2014

Karar No: 20

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekili Kayseri Milletvekili Mustafa ELİTAŞ ve Kırıkkale Milletvekili Ramazan CAN ile 33 Milletvekili tarafından hazırlanarak Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça 1/10/2014 tarihinde esas komisyon olarak Komisyonumuza havale edilen 2/2374 esas numaralı "Engelliler Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi", Komisyonumuzun 5/11/2014 tarihinde yaptığı yirmi birinci toplantısında, Hükümeti temsilen Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Ayşenur İSLAM, teklif sahibi Kırıkkale Milletvekili Ramazan CAN ile Aile ve Sosyal Politikalar, Bilim, Sanayi ve Teknoloji, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme, İçişleri ve Maliye Bakanlıkları temsilcilerinin katılımlarıyla incelenip görüşülmüştür.

Teklif ile, karayolu ve turizm taşımacılığı yapan veya şehirler arası toplu taşıma hizmeti verenlerden engelli bireyin erişilebilir toplu taşıma hizmetine ilişkin talebini yerine getirmeyenlere, servis taşımacılığı yapanlardan engelli personel veya öğrenciyi talep halinde erişilebilir taşıma sağlamayanlara yaptırım uygulanması, şehirler arası ve uluslararası yolcu taşımacılığı ile servis ve turizm taşımacılığı yapan araçlar dışında şehir içi yolcu taşıma hizmeti yapan araçlardan erişilebilir olmayanlara yolcu taşıma hizmeti için yetki belgesi, izin ya da ruhsat verilmemesi, şehirler arası yolcu taşımacılığı ile servis ve turizm taşımacılığı yapan araçlara erişilebilir hale getirilmesi için gerekli usul ve esasların yönetmelikle düzenlenmesi öngörülmektedir.

Teklifin tümü üzerinde yapılan görüşmelerde; engellilerle ilgili konuların siyaset üstü olduğu ve engelli haklarının insan hakları hukukunun ayrılmaz bir parçasını teşkil ettiği, engelli vatandaşların toplumsal hayatın tüm alanlarına ayrımcılığa uğramaksızın ve diğer bireylerle eşit katılımlarının sağlanmasının önem arz ettiği, mevzuatın bu bakış açısıyla gözden geçirildiği, erişilebilirliğin engelli bireylerin bağımsız yaşayabilmelerini ve yaşamın tüm alanlarına tam ve etkin katılımını sağlamak ve engelli bireylerin, engelli olmayan bireylerle eşit koşullarda fiziki çevreye, ulaşım, bilgi ve iletişim teknolojileri ve sistemlerine dâhil olacak şekilde hem kırsal hem de kentsel alanlarda halka açık diğer tesislere ve hizmetlere, "evrensel tasarım" ilkesiyle erişiminin sağlanması anlamına geldiği ve bu tanımın Türkiye'nin de taraf olduğu Birleşmiş Milletler Engelli Kişilerin Haklarına İlişkin Uluslararası Sözleşmenin 9'uncu maddesinde yer aldığı, son yıllarda yapılan çalışmalarla birlikte ülkemizin erişilebilirlik açısından iyi bir noktaya ulaştığı, 2012 yılında Yükseköğretim Kurulu ile yapılan protokolle birlikte erişilebilirliğin üniversitelerde ders olarak okutulmasıyla ilgili çalışmalara başlandığı, 82.000 kamu binasının envanterinin çıkarılmaya başlandığı ve şu ana kadar 57.000 kamu binasının envanterinin çıkarıldığı, ayrıca 20/7/2013 tarihinde Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Yönetmeliğinin çıkarıldığı ve bu yönetmelikle birlikte erişilebilirlik standartlarının belirlendiği, teklifle kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren yeni üretilecek ve şehir içi taşımada kullanılacak

minibüs ve otobüslerden engellilerin erişimine uygun olmayanlara yolcu taşıma hizmeti için izin ve çalışma ruhsatı verilmeyeceğinin öngörüldüğü, teknik mevzuatın buna hazır olduğu, mevcut araçların dönüştürülmesi konusunda teşvik ve vergi indirimi gibi yöntemlerin benimsenmesinin faydalı olacağı ifade edilmiştir.

Teklifin tümü üzerindeki görüşmelerden sonra maddelerine geçilmesi kabul edilmiştir.

Teklifin 1'inci maddesi; 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanunun geçici 3'üncü maddesinin üçüncü fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen fıkralar ile yürürlük tarihinden sonra üretilen servis ve turizm taşımacılığı yapanlar dışında şehir içi yolcu taşıma hizmeti yapan araçlardan erişilebilir olmayanlara yolcu taşıma hizmeti için yetki belgesi, izin veya ruhsat verilmemesi, şehirler arası yolcu taşıma hizmeti yapan araçlar ile şehir içi servis ve turizm taşımacılığı hizmeti veren araçların erişilebilir hale getirilmesi için usul ve esasların yönetmelikle düzenlenmesi, dördüncü fıkra ile; ilgili fıkranın yürürlüğe girdiği tarihten sonra üretilen şehirler arası ve uluslararası yolcu taşımacılığı ile servis ve turizm taşımacılığı yapan araçlar, yetki belgesi, izin veya çalışma ruhsatı verilmesi konusunda araç değil hizmet temelinde düzenleme yapıldığı için birinci fıkrada yer alan mevcut araçlar için aranan erişilebilirlik zorunluluğunun hizmet olarak düzenlenmesi,

Geçici 3'üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan karayolu ile turizm taşımacılığı yapan veya şehirler arası toplu taşıma hizmeti veren gerçek ve tüzel kişilerin, engelli bireylerin erişilebilir toplu taşıma hizmeti sağlanmasına ilişkin talebini azami yetmiş iki saat içinde karşılamak yükümlülüğüne ve üçüncü fıkrasında yer alan servis taşımacılığı yapan gerçek ve tüzel kişilerin, engelli personel veya öğrenciye talep hâlinde erişilebilir taşıma hizmetini sağlama yükümlülüğüne ilişkin herhangi bir cezai yaptırım bulunmamaktadır. Bu durum Kanun maddesinin uygulanmasını olumsuz etkilemekte ve kişilerin erişim hakkını engellemektedir. Bu maddenin uygulanmasını sağlamak ve erişim hakkını güçlendirmek için idari para cezası kapsamı içine alınması amacıyla değiştirilerek kabul edilmiştir.

Teklifin 2'nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Teklifin 3'üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Teklifin tümü oy çokluğuyla kabul edilmiştir.

Teklifin tamamı, kanun yapım tekniği ve "Mevzuat Hazırlama Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik" doğrultusunda tümüyle gözden geçirilmiştir.

İçtüzüğün 45'inci maddesi uyarınca Genel Kurul çalışmalarında Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonunu temsil etmek üzere Gaziantep Milletvekili Derya BAKBAK ile İstanbul Milletvekili Osman BOYRAZ özel sözcü seçilmişlerdir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Oya Eronat</i>	<i>Yaşar Karayel</i>	<i>Tülay Selamoğlu</i>
Diyarbakır	Kayseri	Ankara
Kâtip	Üye	Üye
<i>Fatih Han Ünal</i>	<i>Ali Halaman</i>	<i>Kemal Ekinci</i>
Ordu	Adana	Bursa
	(Muhalefet şerhim ektedir)	(Muhalefet şerhim ektedir)

Üye	Üye	Üye
<i>İbrahim Korkmaz</i>	<i>Zülfü Demirbağ</i>	<i>Muhyettin Aksak</i>
Düzce	Elazığ	Erzurum
Üye	Üye	Üye
<i>Derya Bakbak</i>	<i>Hacı Bayram Türkoğlu</i>	<i>Ahmet Kutalmış Türkes</i>
Gaziantep	Hatay	İstanbul
(Bu raporun özel sözcüsü)		
Üye	Üye	Üye
<i>Durmuş Ali Torlak</i>	<i>Haluk Eyidoğan</i>	<i>Osman Boyraz</i>
İstanbul	İstanbul	İstanbul
(Muhalefet şerhim ektedir)	(Muhalefet şerhim ektedir)	(Bu raporun özel sözcüsü)
Üye	Üye	Üye
<i>Oktay Saral</i>	<i>Aydın Şengül</i>	<i>İlyas Şeker</i>
İstanbul	İzmir	Kocaeli
Üye	Üye	Üye
<i>Sakine Öz</i>	<i>Demir Çelik</i>	<i>Mustafa Hamarat</i>
Manisa	Muş	Ordu
(Muhalefet şerhim ektedir)	(Muhalefet şerhim ektedir)	
Üye	Üye	
<i>İdris Yıldız</i>	<i>Ahmet İhsan Kalkavan</i>	
Ordu	Samsun	
(Muhalefet şerhim ektedir)	(Muhalefet şerhim ektedir)	

MUHALEFET ŞERHİ

Erişilebilirlik, engelli bireylerin bağımsız yaşayabilmelerini ve yaşamın tüm alanlarına tam ve etkin katılımını sağlamak ve engelli bireylerin, engelli olmayan bireylerle eşit koşullarda fiziki çevreye, ulaşım, bilgi ve iletişim teknolojileri ve sistemlerine dâhil olacak şekilde hem kırsal hem de kentsel alanlarda halka açık diğer tesislere ve hizmetlere, “evrensel tasarım” ilkesiyle erişiminin sağlanmasıdır.

Erişilebilirlik, mevzuat açısından ilk kez 1997 senesinde İmar Kanunu’nda yer almıştır. Söz konusu düzenlemede kısaca “Fiziksel çevrenin engelli bireyler bakımından ulaşılabilir ve yaşanılabilir hale getirilmesi” gerektiği belirtilmektedir. 2005 yılında yürürlüğe giren 5378 sayılı Özürlüler Kanunundaki “Kamuya açık tüm alt ve üst yapı ile toplu taşıma araçları engelli bireyler bakımından 7 yıl içinde erişilebilir hale getirilecektir” ifadesi ile bir erişilebilirlik dönüşüm müeyyidesi getirilmiş olup, sürenin uzatılmayacağı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı tarafından defaten ve aylar öncesinde deklare edilmiş olmasına rağmen “7 yıl boyunca erişilebilirlik konusunda çalışma yapmayan belediye başkanlarını ve kamu görevlilerini halka karşı korumak” maksadı ile yasanın verdiği sürenin dolmasına günler kala 7 yıllık süre 1+2 yıl şeklinde uzatılmıştır.

Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi (BMEHS), 3 Mayıs 2008 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Sözleşme, engellilerin haklarını ve taraf devletlerin yükümlülüklerini erişilebilirlik, eğitim, sağlık, çalışma ve istihdam, siyasi ve kamusal hayata katılım gibi başlıklar altında ele almaktadır. Türkiye’nin de taraf olduğu 50 maddelik sözleşme, engellilerin insan hak ve özgürlüklerinden tam ve eşit olarak yararlanabilmelerini sağlama konusunda rehber niteliğindedir. Ne var ki engellilerin Birleşmiş Milletler’e bireysel ve kolektif başvuru hakkının tanınmasını içeren “İhtiyari Protokol”, TBMM tarafından henüz onaylanmamıştır. Ülkemizde engelli bireylerin ihtiyaçlarını karşılayacak kurumsal yapı bu nedenle oluşturulamamaktadır.

Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi (BMEHS) engelli kişilerin haklarına ilişkin uluslararası bir sözleşme’dir. Türkiye, söz konusu sözleşmeyi imzalamış, sonrasında sözleşmeye taraf olmuş ve sözleşme Anayasamızın 90. maddesi gereği iç hukukun bir parçası haline gelmiştir. Erişilebilirlik Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi’nin 9. maddesinde düzenlenmiştir.

Engellilerin topluma etkin olarak katılmalarının sağlanabilmesi için engellilere yönelik hizmetler bütüncül ve kapsamlı olarak geliştirilmelidir. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) engelliliği, bireyin mevcut sağlık durumuyla çevresel, fiziksel ve toplumsal koşullarının etkileşimi sonucu ortaya çıkan bir durum olarak tanımlamıştır. Söz konusu koşullar, engelliliğin belirlenmesinde önemli bir yere sahiptir. Dolayısıyla engellilik, bireylerin çeşitli etkinlikleri yerine getirirken yaşadıkları zorlukların ötesine geçmektedir. Engellilik, sosyal hayata katılımı kısıtlılıklara yol açan ve bu nedenle sürekli mağduriyet yaratan bir duruma dönüşmektedir.

Türkiye gündemine engelli bireyler ve yaşadıkları sorunlar girememiştir. Engelli bireylerin önemli bir kısmı sokağa çıkamamaktadır. Neredeyse tüm ülke 18-40 yaş arası atletik vücutlu erkeklerle göre dizayn edilmiştir. Erişilebilirlik meselesi engelli bireylerin değil, kentleri herkes için tasarlamayan ve imal etmeyenlerin meselesidir. Zira engelli bireyleri engelli hale getiren yeti yitimi değil onların önüne fiziki ve yapısal engelleri koyanlardır.

Eşit yurttaş olmak demek, engelli bireylerin sosyal hayatın her alanına etkin biçimde katılabilmeleri demektir. Bu hedefe ulaşmak için, engelliliğe bağlı ortak sorunlar kadar, engellilerin özel durumlarından kaynaklanan ihtiyaçlarının da dikkate alınması gerekmektedir.

Erişilebilirlik ülkemizde bir kültür olarak yerleşmemiştir. Örneğin düzgün eğimle yapılmış bir kaldırım rampasının önüne otomobil park edebilmektedir.

Erişilebilirlik engelli bireylerin tüm temel haklardan yararlanabilmesi için mutlaka hayata geçirilmesi gereken bir kavramdır. Devlet, engelli yurttaşlarına diğer yurttaşların yararlandığı olanaklardan eşit şekilde yararlanma fırsatı sağlamakla yükümlüdür. Oysa AKP Hükümeti, engellilere eşit ve hak temelli hizmet vermekten ısrarla kaçınmaktadır.

Bu alanda hiçbir teşvik uygulamaması bulunmamakta hatta ticari taksiciler “Onca taksi nasıl değişecek, dönüşüm için kaç para vereceğiz, uygun araba vardı da biz mi almadık” demektedirler. Bu noktada Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı elini taşın altına koymalı ve otomotiv sektöründe AR-GE birimleri de konuya dahil olmalıdırlar.

Engelli bireyler halen toplum içinde 3. sınıf vatandaş muamelesi görmektedir. Örneğin 2007 senesinde İstanbul’da Metrobüs hizmete girerken, İstanbul Büyükşehir Belediyesi’nin saha kontrol mühendisi bir toplantıda: “Önce sağlamları taşıyalım, rampa ve asansör gibi aksesuarları sonra da yaparız” demiştir. Nasıl oluyor da Metrobüs erişilemez inşa ediliyor.

Engelli bireylerin toplumsal yaşama etkin olarak katılabilmeleri için atılması gereken adımların başında, altyapı hizmetlerinin engellilere yönelik olarak düzenlenmesi gelmektedir. 2005 yılında çıkarılan “Özürlüler Yasası”nda engellilerin, kanunda belirtilen yedi yıllık sürenin sona ereceği Temmuz 2012 itibarıyla, yaya geçitlerini rahatça kullanabileceği, tüm resmi yapılara kolaylıkla erişebileceği, yeşil alanlarda serbestçe dolaşabileceği, spor tesislerini engelsiz olarak kullanabileceği belirtilmekteydi. TBMM’de temsil edilen tüm siyasi partilerin oy birliğiyle yürürlüğe giren kanun, yedi yıl içerisinde engelsiz bir Türkiye yaratılmasını öngörüyordu. Buna rağmen, sürenin dolmasına üç gün kala, yasanın uygulanması 2015’e ve toplu taşıma araçlarının engellilere göre düzenlenmesi 2018 yılına ertelenmiştir.

Ülkemizde, cadde ve sokaklar engelli bireylerin erişimine uygun hale getirilmemiş, yapılan düzenlemeler sembolik olmaktan öteye geçmemiştir. Bu yönde yapılacak uygulamalar, yasal düzenlemelerle yerel yönetimler için zorunlu kılınmıştır. Oysa yerel yönetimlere gerekli düzenlemeler için ek bütçe verilmemiş ve yapılacak düzenlemeler için standart oluşturulmamıştır. Engelli bireylerin dışlanmasını ve bağımlılığını azaltacak uygulamalar hayata geçirilmemiştir. Örneğin, kamu binalarında, ulaşımda, bilgi ve iletişim alanlarında karşılaşılan engellerin çoğu ortadan kaldırılmamıştır.

Farklı alanlarda erişilebilirliği sağlamak ve engellilere yönelik olumsuz tavırları azaltmak için erişilebilirlik standartları geliştirilmelidir. Engellilerin ihtiyaçlarının karşılanması için kamu, özel sektör ve sivil toplum arasında işbirliğini sağlayacak bir kurumsal yapı oluşturulmalıdır.

Engellilerin istihdam, ulaşım, barınma, çalışma, kamu hizmetlerine girme ve kamu hizmetlerinden yararlanma, sağlık, tüketim gibi temel haklardan kalıcı biçimde yararlanması adına yapılması gereken acil düzenlemelerin bütünlüklü bir yaklaşımla çözüme kavuşturulması gerekirken; yasama ve yürütme organının gecikmiş, parça parça farklı kanunlar içine dağıtılmış düzenlemelerle, eksik verilerle bu sorunları çözmeye kalkması, dünyada engelli haklarına ve erişilebilirlik ilkesine dair sosyal politikaların oldukça gerisinde kalmamıza yol açmaktadır.

2012 yılında yapılan yasa değişikliğiyle, engellilerin ulaşım hakkının tesisi için geçerli olacak sürenin 7 yıldan 8 yıla çıkarılması, tarafımızca olumsuz karşılanmıştır. Engellilerin “erişilebilir” hizmet talebinin ertelenmesi, bu defa da yönetmelik yoluyla geciktirilmemelidir.

Engellilerin ulaşım hakkının tesisi için Meclisten çıkacak yasaların ivedi ve net, öngörülebilir yönetmeliklerle, sivil toplumun ve sorunların gerçek sahiplerinin dahil edileceği bir kamu politikası eşgüdümüyle izlenmesi, somut bir politika takip sisteminin oluşturulması gerekmektedir.

Bu amaç için; yasada çıkması öngörülen yönetmeliğin, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından en geç 6 ay içinde düzenlenmesi gerekmektedir.

Yasal ve idari boşlukların oluşmaması, uygulamaların düzenli takibi ile izleme-değerlendirme süreçlerinin izlenmesi adına, çıkarılacak yönetmeliklerin gecikmemesini öneriyor, yasa teklifine bu yönde bir süre ile sınırlandırılmasının yararlı olacağı görüşündeyiz.

Ayrıca, engellilerimizin sorunlarını temel insan hakları bağlamında bir sorun olarak görüyor; gerek merkezi ve yerel yönetimlerin, gerekse sanayi kuruluşları ve esnafımızın yeni sürece uyumu için, maliyetle karşılaşacak olan kişi ve kurum kuruluşların masrafları için KDV ve ÖTV istisnasının getirilmesinin yararlı olacağını belirtmek istiyoruz.

Bu teklifin Komisyon görüşmeleri sırasında Komisyonun Cumhuriyet Halk Partili Milletvekilleri tarafından verilen önerge ile teklif edilen ikinci fıkrada 2/2374 esas numaralı Engelliler Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ile Engelliler Hakkında Kanun’un geçici üçüncü maddesine eklenen dördüncü fıkrada şehir içi yolcu taşıma hizmeti yapan araçlardan erişilebilir olmayanlara yolcu taşıma hizmeti için yetki belgesi, izin veya ruhsat verilmeyeceği hükmüne ek olarak, şehir içi yolcu taşıma hizmeti ve servis hizmeti veren araçların engelli erişilebilirliğine uygun tadil edilmesinde veya üretiminde kullanılan aksam, parça, cihaz ve tertibatların katma değer vergisi ve özel tüketim vergisinden muaf olmaları sağlanarak taşımacılık sektöründe engelli erişimine uygun araç üreten şirketlerin ve taşımacılık sektörüne tadilat hizmeti verilen şirketlerin maliyetlerinin azaltılması amaçlanmıştır.

Bu önerge ile teklif edilen ikinci fıkranın devamında, şehir içi yolcu taşıma hizmeti ve servis hizmeti veren araçlara verilen motorinin, araçların engelli erişilebilirliğine uygun tadil edilmiş veya üretilmiş olması şartıyla katma değer vergisi ve özel tüketim vergisinden muaf olması da, başta büyük illerimizde olmak üzere büyükşehir ve il belediyeleri bünyesinde toplu taşımacılık faaliyetinde bulunan işletme ve şirketlerin yakıt maliyetlerini azaltma fırsatı sağlayacağından bu işletme ve şirketlerin bünyesindeki araç filolarının engelli erişilebilirliğine uygun tadilatı işlemlerinin artacağı öngörülmüştür. İşletme ve şirketleri bünyesinde hâlihazırda engelli erişilebilirliğine uygun üretilmiş araçları bulunanların da uygunluk bildirimlerinin yapılarak araçlarına katma değer vergisi ve özel tüketim vergisinden muaf motorin ile yakıt ikmal etmeleri amaçlanmıştır.

Bu Kanun teklifine dair önergemizde teklif edilen üçüncü fıkra ile ilgili olarak, 2/2374 esas numaralı Kanun Teklifinin 1 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "Bu fıkranın yürürlüğe girdiği tarihten sonra üretilen şehirlerarası ve uluslararası yolcu taşımacılığı ile servis ve turizm taşımacılığı yapan araçlar dışında şehir içi yolcu taşıma ve servis hizmeti veren araçlardan erişilebilir olmayanlara yolcu taşıma hizmeti için yetki belgesi, izin veya ruhsat verilmez." ibaresinde, şehir içi yolcu taşıma hizmeti yapan fakat “erişilebilir olmayan” araçlara verilmeyeceği belirtilen yetki, izin veya ruhsatlara, bu hususta izlenecek usul ve esaslara ilişkin yaptırımların ayrıntılarına yer verilmeyerek, olası bir idari boşluğa yol açılmıştır.

Kanun teklifinin üçüncü fıkrasında “şehirlerarası yolcu taşıma hizmeti ile şehir içi servis ve turizm taşımacılığı” hizmetlerinin erişilebilir hale getirilmesi için usul ve esasların yönetmelikle düzenleneceği belirtilmiş iken, ikinci fıkradaki “şehir içi yolcu taşımacılığı”nın usul ve esaslarına dair herhangi bir yönetmelik öngörülmemiştir.

Kanunun yürürlüğü halinde böylesi bir kanun boşluğunun yaşanmaması ve idari işlem ya da eylemin kanuni dayanağının sağlanması adına, kanun maddesinde yönetmeliğin hangi süre içinde çıkarılacağına net biçimde belirtilmesi yerinde olacaktır. Bu süre tahdidi engellilerin ulaşım hakkının acil ve erişilebilir biçimde sağlanması için gereken yaptırım kanuni dayanak bulacak, olası bir idari gecikmenin ya da ertelemenin önüne geçebilecektir.

Ek olarak, motorin, aksam, parça, cihaz ve tertibatlara uygulanacak katma değer ve özel tüketim vergisi muafiyeti ve yolcu taşımacılığı usul ve esasları farklı Bakanlıklara ait yönetmelik çalışması gerektirdiğinden bu hususun da üçüncü fıkrada yer almasının yerinde olacağı düşünülmektedir.

Kanun Teklifinin üçüncü fıkrasında şehirlerarası ve şehir içi yolcu taşıma hizmeti ile şehir içi servis ve turizm taşımacılığının engelliler açısından ivedi olarak erişilebilir hale getirilmesi ve farklı Bakanlıklarca çıkarılacak yönetmeliklerin yayımı sürecindeki olası gecikmelerin de önüne geçilmesi sağlanmalıdır.

Haluk Eyidoğın

İstanbul

Sakine Öz

Manisa

Kemal Ekinci

Bursa

Ahmet İhsan Kalkavan

Samsun

MUHALEFET ŞERHİ

Engelliler Hakkında Kanunda değişiklik yapılmasına dair komisyonumuzda 05.11.2014 tarihinde görüşülen kanun teklifinde yer alan ve değişiklik öngören madde incelendiğinde;

Engelli vatandaşlarımızın taleplerini karşılamaktan uzak, problemlerini çözme noktasında yetersiz ve daha önce çıkarılan kanun maddesinde yer alan şehirler arası ile servis ve turizm taşımacılığı yapan araçların 2018 yılı ortasına kadar kapsam dışı tutulması nedenleriyle engelli vatandaşlarımızı düşünen bir düzenleme olduğu söylenemez.

Söz konusu Kanun Teklifinde;

Görüşülen maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra; Uluslar arası ve şehirler arası yolcu taşımacılığı ile servis ve turizm taşımacılığı yapan araçların yeni üretilecekleri için 7/7/2018 tarihine kadar erişilebilir olması kaldırılmaktadır.

Sadece talep edilmesi halinde 72 saat içerisinde talebin karşılanma şartı vardır. Zaten bu şart önceki düzenlemelerde de mevcuttur.

Komisyonunda yapılan görüşmeler esnasında yeni üretimlerde 2018 yılına kadar yaptırımın neden ertelendiğine dair AKP Milletvekillerce ikna edici bir gerekçe de sunulmamıştır.

Dolayısıyla iktidar olarak meclis gündemine getirilen her kanun tasarısı veya teklifinde olduğu gibi, bu kanun teklifinde de sermaye gruplarının taleplerinin karşılanması telaşının olduğu kanaatindeyiz.

Diğer yandan değişiklik teklifinin komisyonunda görüşülmesi esnasında yapıcı muhalefet anlayışıyla ortaya koyduğumuz katkılar göz ardı edilerek olumlu yönde ve engelli vatandaşlarımızın daha iyi hizmet alması ve toplu taşımacılık sektöründe engellilerimizin yaşamakta olduğu sorunlarını giderici vermiş olduğumuz öneriler kabul edilmeyerek reddedilmiştir.

Sonuç olarak Komisyonumuzun 5/11/2014 tarihli toplantısında görüşülen 2/2374 esas numaralı Engelliler Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifinde öne sürülen madde ve genel gerekçeler yaşanmakta olan sorunun çözümünden çok ötelenmesi yönünde sonuçları bulunduğundan kanun teklifinin bu haline karşıyız.

Ali Halaman

Adana

Durmuşali Torlak

İstanbul

MUHALEFET ŞERHİ

Söz konusu Kanun Teklifi anayasa karşısında tüm vatandaşların eşit olduğu ilkesine aykırıdır. 76 milyonun %15'ini teşkil eden 11 milyon engellinin toplu taşıma araçlarına erişimi önemlidir. Ancak tek problemi bununla sınırlandırılamaz. Toplumun en büyük mağdur kitlesi olan engellilerin Kırsal, Kentsel, Sosyal ve Siyasal sahalarda kamuya açık mekânlara erişebilme hakkı yasal güvenceye kavuşturulmalıdır.

Fiziksel, ruhsal, siyasal ve sosyal iyilik hali herkesten çok toplumun bu mağdur kesimi için sağlanmalıdır.

Eski minibüs ve otobüsler kanundan sonra dolaşımda olmak istediklerinde kazanılmış hakları göz önünde bulundurulmadığından hak mahrumiyetine yol açacağından muhalefet şerhi koyuyorum.

Demir Çelik

Muş

ADALET VE KALKINMA PARTİSİ GRUP
BAŞKANVEKİLİ KAYSERİ MİLLETVEKİLİ
MUSTAFA ELİTAŞ VE KIRIKKALE MİLLETVEKİLİ
RAMAZAN CAN VE 33 MİLLETVEKİLİNİN
TEKLİFİ (2/2374)

ENGELLİLER HAKKINDA KANUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 1/7/2005 tarihli ve 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanunun geçici 3 üncü maddesinin üçüncü fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiş ve mevcut altıncı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "kişilerine" ibaresi "kişileri ve ikinci, üçüncü fıkralar ile beşinci fıkra kapsamında yürürlüğe konulan yönetmelikle öngörülen yükümlülüklerini yerine getirmedeği denetim komisyonlarınca tespit edilen gerçek ve özel hukuk tüzel kişilerine", aynı fıkranın üçüncü cümlesinde yer alan "Sürenin bitiminden" ibaresi "İkinci ve üçüncü fıkrada öngörülen yükümlülüklerini veya geçici 2 ve 3 üncü maddelerde belirtilen sürelerin bitiminden" olarak değiştirilmiştir.

"Bu fıkranın yürürlüğe girdiği tarihten sonra üretilen şehirlerarası ve uluslararası yolcu taşımacılığı ile servis ve turizm taşımacılığı yapan araçlar dışında şehir içi yolcu taşıma hizmeti yapan araçlardan erişilebilir olmayanlara yolcu taşıma hizmeti için yetki belgesi, izin veya ruhsat verilmez.

Şehirlerarası yolcu taşıma hizmeti ile şehir içi servis ve turizm taşımacılığı hizmetinin erişilebilir hale getirilmesi için usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir."

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM
KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

ENGELLİLER HAKKINDA KANUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1 - 1/7/2005 tarihli ve 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanunun geçici 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesinde geçen "toplula taşıma araçları, yolcu gemileri ile özel ve kamu şehirler arası toplula taşıma araçları ile turizm taşımacılığı yapılan araçlar" ibaresi "araçlarla verilen toplula taşıma hizmetleri, turizm taşımacılığı yapılan araçlarla sağlanan taşıma hizmetleri ve özel ve kamu şehirler arası toplula taşıma hizmetleri ile yolcu gemileri" olarak değiştirilmiş, mülga dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiş, bu fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş ve diğer fıkralar teselsül ettirilmiştir, mevcut altıncı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "kişilerine" ibaresi "kişileri ve ikinci, üçüncü fıkralar ile beşinci fıkra kapsamında yürürlüğe konulan yönetmelikle öngörülen yükümlülüklerini yerine getirmedeği denetim komisyonlarınca tespit edilen gerçek ve özel hukuk tüzel kişilerine", aynı fıkranın üçüncü cümlesinde yer alan "Sürenin bitiminden" ibaresi "İkinci ve üçüncü fıkrada öngörülen yükümlülüklerini veya geçici 2 ve 3 üncü maddelerde belirtilen sürelerin bitiminden" olarak değiştirilmiştir.

"Bu fıkranın yürürlüğe girdiği tarihten sonra üretilen şehirlerarası ve uluslararası yolcu taşımacılığı ile servis ve turizm taşımacılığı yapan araçlar dışında şehir içi yolcu taşıma hizmeti yapan araçlardan erişilebilir olmayanlara yolcu taşıma hizmeti için yetki belgesi, izin ve çalışma ruhsatı verilmez."

(Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekili
Kayseri Milletvekili Mustafa Elitaş ve Kırıkkale
Milletvekili Ramazan Can ve 33 Milletvekilinin
Teklifi)

(Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm
Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

“Şehirlerarası yolcu taşıma hizmeti ile şehir içi servis ve turizm taşımacılığı hizmetinin erişilebilir hale getirilmesi için usul ve esaslar Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığının görüşleri alınmak suretiyle Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığınca bu fıkranın yürürlük tarihinden itibaren bir yıl içerisinde çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 2- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 2- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

MADDE 3- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

